

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ БИОЛОГИИ И БИОТЕХНОЛОГИИ

VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-12 сәуір 2019 жыл

Студенттер мен жас ғалымдардың

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 9-10 сәуір 2019 жыл

VI МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 2-12 апреля 2019 года

МАТЕРИАЛЫ

Международная научная конференция

студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 9-10 апреля 2019 года

VI INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 2-12 April 2019

MATERIALS

International Scientific Conference of

Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 9-10, 2019

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

Биология және биотехнология факультеті
Факультет биологии и биотехнологии

VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-12 сәуір, 2019 жыл

Студенттер мен жас ғалымдардың
"ФАРАБИ ӘЛЕМІ"
атты халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 9-10 сәуір 2019 жыл

VI МЕЖДУНАРОДНЫЕ
ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казакстан, 2-12 апреля 2019 года

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых
"ФАРАБИ ӘЛЕМІ"
Алматы, Казахстан, 9-10 апреля 2019 года

VI INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 2-12 April 2019

MATERIALS

of International Scientific Conference
of Students and Young Scientists
Almaty, Kazakhstan, April 9-10, 2019

Алматы
"Қазақ университеті"
2019

Цель работы - изучение применений растений рода синеголовник (*Eryngium L.*) в народной медицине. *Eryngium L.* принадлежит подсемейству Saniculoideae сем. Apiaceae.

Встречается в южных районах Европейской части России и Западной Сибири, на Кавказе, в Казахстане и Средней Азии. Растет в степях, на сухих лугах, полянах, у дорог, на пустырях.

В народной медицине чаще всего используются два вида из них: синеголовник полевой и синеголовник плосколистный.

В лечебных целях применяют надземную и подземную части синеголовника.

Трава синеголовника плосколистного богата фенолкарбоновыми соединениями, гликолевой, яблочной, щавелевой, лимонной, малоновой кислотами, эфирным маслом (до 0,14%), танинами, дубильными веществами и флавоноидами (кверцетин, кемпферол). Также растение содержит 0,5% тритерпеновых сапонинов, сахарозу, полисахариды, фруктозу, каротин, аскорбиновую кислоту и такие минеральные вещества, как цинк, натрий, калий. В состав корней представленного растения входят дубильные вещества, сапонины, эфирное масло, алкалоиды, а также различные кислоты.

Такой уникальный состав помогает бороться со многими заболеваниями, причем препараты растения могут использоваться как внутренне, так и наружно. Важно, чтобы синеголовник в полной мере проявил все свои целебные свойства, сбор его корневища необходимо проводить осенью.

В европейской народной медицине настои травы и корней некоторых видов *Eryngium* использовались как противокашлевое, мочегонное, приправа к пище, стимулятор и возбуждающее. Также виды синеголовников обладают широким спектром фармакологической активности такими как: антигипоксическая, антиоксидатная, противовоспалительная и обезболивающая, антидепрессантная.

В народной медицине его применяют как средство от раздражающего кашля, хронического бронхита, коклюша, водянки, камней в почках, при ломоте в теле, золотухе, бессоннице и ночных кошмарах, в качестве кровоочистительного и кровоостанавливающего средства. Также синеголовник плосколистный вызывает и усиливает менструальное кровотечение, снимает воспаление, уменьшает болевые ощущения при разного рода патологиях, используется для ухода за полостью рта. Применять настойки и отвары растения можно как внутрь, так и наружно. Также для лечения можно использовать экстракт синеголовника и мазь на основе растения.

Таким образом, учитывая опыт использования растений рода *Eryngium L.* в народной медицине, перспективным является его фармакогностическое исследование с целью создания новых лекарственных фитосубстанций с широким спектром биологического действия.

Научный руководитель: к.б.н., доцент Кожанова К.К

ШАРЫН ӨЗЕНІНІҢ ЖАЙЫЛМАСЫНДА СИРЕК КЕЗДЕСЕТІН, ЭНДЕМДІК *ROSA ILIENSIS* CHRSHAN. ӨСІМДІГІНЕ СИПАТТАМА

Анварова Н.А., Чилдибаева А.Ж.

эл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы қаласы
a.zh.childebaeva@gmail.com

Қазақстанның әрбір аймағында сирек кездесетін және эндемдік түрлерді популяциялық деңгейде зерттеу қазіргі таңда аса өзекті мәселелердің бірі. Осындай ерекше қорғауды қажет ететін түрлердің бірі Шарын өзенінің жайылмасында сирек кездесетін, эндемдік *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігі. *Rosa iliensis* Chrshan. биіктігі 1,5 м шамасында болатын, ылғалы жеткілікті жерде өсетін (мезофит) тікенекті бұта. Өркендері жасылдау-қоңыр түсті, ұштары аздап ширатылған. Жапырағының ұзындығы шамамен 6-7 см, 2-3 жұпты жапырақшаларының жиынтығынан тұрады. Гүлдері қызғыштау-ақ түсті, қалқанша тәрізді гүлшоғырына жиналады, сиректеу жалғыздан; тостағанша жапырақшаларының ұштары үшкір, сырты қысқа түкті. Жемістері піскен кезде тостағанша жапырақшалары дискісімен қоса түсіп қалады. Гүлдеу уақыты ұзаққа созылады (мамыр айының басынан қазан айының соңына дейін). *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігін Іле өзені жайылмасынан 1947 жылы В.Г.Хржановский сипаттап жазған.

Бірақ та біздегі мәліметтер бойынша, *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігінің Қазақстандағы табиғи популяцияларының мүлдем зерттелмегені және оның Алматы Бас ботаникалық бағында интродукцияға ендірілмегендігі анықталды. Сондықтан да осы олқылықтың орнын толтыру мақсатында Іле итмұрынының (*Rosa iliensis* Chrshan.) Алматы облысындағы табиғи популяцияларын тауып, зерттеп, олардың қазіргі жағдайына баға беруді және интродукцияға ендіру арқылы осы түрдің жойылып кетпеуіне жол бермеуді мақсат тұттық.

2018 жылы вегетациялық кезеңінде жойылып кету қауіпін бар, сирек және эндемдік *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігінің бір популяциясын Шарын өзенінің оң жақ жағалауының жайылмасынан таптық. Бұл участок теңіз деңгейінен 731 м биіктікте жатыр, JPS навигаторы бойынша координаторы: N 43° 31' 26,4" және E 79° 15' 44,1".

Іле өзенінің ең ірі тармағы саналатын Шарын өзені Алматы облысының шығысында жатыр. Шарын өзенінің негізгі қайнар көзі болып есептелетін Шалкөдесу өзені өз бастауын Кетпен жотасының оңтүстік баурайынан алады. Өзен өзінің орта ағысында Кеген болып аталып, Жалаңаш алқабынан кейін Шарын аталады. Мойнақ ГЭС-і мен Бестөбе су қоймасынан өткеннен соң өзен Құлықтау сілеміндегі Кетпен тау жотасын шығысында және батысында Күнгеі Алатауын бір-бірінен айыра, терең арна бойымен ағады. Өнан соң оңтүстігінде Жалаңаш және Сөгеті алқаптарын басып өтіп, екі алқапты айырып тұрған Торайғыр тау жотасының шығысымен айналып өтіп, Ілеге келіп құяды. Өзеннің ұзындығы шамамен 300-320 шақырымды құрайды. Шарын өзені өзінің бастапқы және ортаңғы ағыстарында жайылма түзбейді. Тек өзеннің кейбір айналмалары аздап кеңейіп, алаштар мен бұталардан тұратын тоғай түзеді. Алайда бұл тоғайлардан *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігін кездестіре алмадық. Өзеннің төменгі арнасы тармақталып, кең колемде жайылма түзеді. Міне осы жерден біз *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігін кездестірдік. Біздің жорамалдауымызша, *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігінің таралуына әсер ететін басты фактор - климат, әсіресе ауаның жыл бойындағы орташа температурасы. Жоғарыда аталған Кеген, Жалаңаш биік тау аңғарларының климаты біршама қатал, ауасының жылдық орташа температурасы Іле өзені аңғарына карағанда көп төмен. Сол себептен де бұл жерлерде *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігі өспейді. Керісінше, Шарын өзенінің төменгі ағысында, әсіресе Іле өзені аңғарында климаты жұмсақ, ауаның орташа жылдық температурасы биік тау аңғарларымен салыстырғанда көп жоғары. Нәтижесінде бұл жерлерде *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігінің осуіне қолайлы климат қалыптасқан. Бірақ та *Rosa iliensis* Chrshan. сирек кездесетін, эндемдік өсімдік болғандықтан, жер бетіп тұтас жауып тұратын қалың бұталы қопа түзбейді, керісінше, өте шашыраңқы өседі. Бір жерден оның бір немесе екі түбін ғана кездестіруге болады. Популяция деңгейінде *Rosa iliensis* Chrshan. өсімдігі кездесетін 3 өсімдіктер қауымдастығын (ассоциациясын) геоботаникалық тұрғыдан сипаттап жаздық. Ол материалдарға әзірше толық талдау жүргізіле қойған жоқ. Бітіру жұмысын жазу барысында талдау толығымен аяқталатын болады.

АТРЕЗИЯ СЛУХОВОГО ПРОХОДА. ИСТОРИЯ НЫШАНБЕКА

Асемов А.Б. Мутиева М.Д.

Казахский Национальный медицинский университет имени С.Д. Асфендиярова
г. Алматы, Республика Казахстан
aijan202@mail.ru

В Шымкенте семья мальчика, который родился с ухом на лице, обратилась за помощью к казахстанцам, врачи поставили диагноз атрезия слухового прохода. Врожденная атрезия наружного слухового прохода (АНСП) одна из частых ВПР черепа. Ежегодно с такой патологией рождается в среднем 5 на 10000 новорожденных. При этом отсутствие наружного слухового прохода сопровождается гипогенезией ушной раковины, которая обычно представлена в виде рудиментарного валика. Понять и рассмотреть возможные механизмы развития заболевания у мальчика, возможные исходы лечения

Материалом послужила информация в средствах массовой информации об оказании помощи мальчику с ухом на лице. Нас же заинтересовали причина и механизмы такого порока. На 1-ом курсе мы изучали врожденные пороки развития, которые связаны с ранними этапами онтогенеза. На основании полученных знаний и анализа литературных источников мы попытались дать свое объяснение данного порока.

Атрезия слухового прохода – врожденная либо приобретенная облитерация костно-хрящевого канала, соединяющего ушную раковину со средним ухом. Заращение слухового хода сопровождается снижением остроты слуха вплоть до глухоты. АНСП в 75% случаев сопровождается множеством дефектов ушной раковины, а иногда и полным ее отсутствием. Односторонняя АНСП встречается в 3-6 раз чаще, чем двусторонняя. Отягощение наследственного анамнеза происходит в 14% случаев. Врожденная АНСП патология связана с внутриутробным нарушением в гене TCOF1, расположенном на q-плече 5 хромосомы. Реже мутируют гены POLR1C и POLR1D. Ген TCOF1 отвечает за кодирование ядерного транспортного белка, который участвует в строительстве многих тканей в период эмбрионального развития, в том числе в формировании костей лицевой части черепа.

МАЗМУНЫ

СЕКЦИЯ 1.	3
Абилова М.С. ОЦЕНКА ВИДОВОГО СОСТАВА И ЖИЗНЕННОГО СОСТОЯНИЯ ДЕНДРОФЛОРЫ Г.УСТЬ-КАМЕНОГОРСК	4
Айдарханова А.А., Сапарәлі А.Ж., Садырбаева Г.Қ. ССТБК АУМАҒЫНЫҢ ТАБИҒИ ФЛОРАСЫНДАҒЫ ОСІМДІКТЕРДІҢ ЖАБЫНЫ	5
Айдосова А. А. КЕРБҰЛАҚ ЖАЗЫҒЫНЫҢ ҚҰМДАРЫНДАҒЫ КІШІ ҚҰМТЫШҚАННЫҢ КӨКТЕМ- ЖАЗ АЙЛАРЫНДАҒЫ ҚОРЕК ҚҰРАМЫ КЕРБҰЛАҚ ЖАЗЫҒЫНЫҢ ҚҰМДАРЫНДАҒЫ КІШІ ҚҰМТЫШҚАННЫҢ КӨКТЕМ- ЖАЗ АЙЛАРЫНДАҒЫ ҚОРЕК ҚҰРАМЫ	5
Айтжан М.У., Запарина Е., Ізбасар А. ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ФЛОРЫ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ (НА ПРИМЕРЕ ТАЛҒАРСКОГО, ЕНБЕКШИКАЗАХСКОГО РАЙОНОВ)	6
Айтжан М.У., Жұмахан Қ. , Азатқызы С. РЕГУЛЯТОР РОСТА ФИТОМИКРОФЕРТИЛАЙЗЕР – ЭНЕРГИЯ ПРОРАСТАНИЯ И ЖИЗНЕСПОСОБНОСТЬ РАСТЕНИЙ	7
Алтынбекова С. Е. КЕРБҰЛАҚ ЖАЗЫҒЫНДАҒЫ ҚҰМ ҚОЯННЫҢ БИОЛОГИЯСЫ МЕН ЭКОЛОГИЯСЫН ЗЕРТТЕУ	8
Амангелді М., Тулепова М., Аманова Д. ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫНДАҒЫ <i>MELANOCROMMIUM</i> ОКІЛДЕРІНІҢ ИДЕНТИФИКАЦИЯСЫ МЕН ОНТОМОРФОГЕНЕЗИ	9
Амантаева М.Е. ПРИМЕНЕНИЕ РАСТЕНИЙ РОДА <i>ERYNGIUM L.</i> В НАРОДНОЙ МЕДИЦИНЕ	9
Анварова Н.А., Чилдибаева А.Ж. ШАРЫН ӨЗЕНІНІҢ ЖАЙЫЛМАСЫНДА СИРЕК КЕЗДЕСЕТІН, ЭНДЕМДІК <i>ROSA ILIENSIS CHRSHAN.</i> ӨСІМДІГІНЕ СИПАТТАМА	10
Асемов А.Б. Мутиева М.Д. АТРЕЗИЯ СЛУХОВОГО ПРОХОДА. ИСТОРИЯ НЫШАНБЕКА	11
Аубакирова М.О. О ЗООПЛАНКТОНЕ МАЛЫХ ВОДОЕМОВ Г. АЛМАТЫ И АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ	12
Ахметов У.А., Әштай С.Ж., Смағұл Ж.Б. Мамыркулов Н.Н. БАЛҚАШ КӨЛІНІҢ БАТЫС БОЛІГІНДЕГІ АҚМАРҚАНЫҢ (<i>ASPIUS ASPIOUS</i>) МОРФОМЕТРИЯЛЫҚ БЕЛГІЛЕРІНІҢ СИПАТТАМАЛАРЫ	13
Әбдіғалиева А., Қариева М. АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ ҚАРАСАЙ АУДАНЫНДАҒЫ КҮРІШ ЖӘНЕ СОЯ ОСІМДІКТЕРІНІҢ ОНІМДІЛІГІНЕ ТАМШЫЛАТЫП СУАРУДЫҢ ӘСЕРІ	14
Әйтенова А.М. КЕЙБІР ОМЫРТҚАЛЫЛАРДЫҢ ТЫНЫС ЭПИТЕЛИЙІНІҢ ҚҰРАМЫНДАҒЫ СЕКРЕТ БӨЛЕТІН КЛЕТКАЛАРДЫҢ МОРФОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН ОЛАРДЫҢ ЭКОЛОГИЯСЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ЗЕРТТЕУ.	14
Әкен С.Е. КЕЙБІР ОМЫРТҚАЛЫЛАРДЫҢ ОКПЕЛЕРІНІҢ ТЫНЫС АЛУ БӨЛІМІН, ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАРҒА БАЙЛАНЫСТЫ ГИСТОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ЦИТОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ	15
Әнуарбек Ж. Қ. ОРАЛ МИЯСЫ (<i>GLUCYRRHIZA URALENSIS L.</i>) ӨСІМДІГІНІҢ ЛАТЕНТТІ КЕЗЕЦІМЕН ӨСКІНДІК ЖӘНЕ ЮВЕНИЛЬДІК ТІРШІЛІК КҮЙІНІҢ МОРФОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	16
Баба-Заде Р. М., Түрсынбай А. Б., Джанузакова Г.Т., Жулқаева Н.Т. ПИТАНИЕ ЖЕРЕХА (<i>ASPIUS ASPIOUS L., 1758</i>), СЕВЕРО-ВОСТОЧНОЙ ЧАСТИ КАСПИЙСКОГО МОРЯ	17
Баймуканова А. М. К ИЗУЧЕНИЮ ПОВЕДЕНИЯ КАСПИЙСКИХ ТЮЛЕНЕЙ (<i>PUSA CASPICA</i>)	17
Бараков Р.Т. ВОЗРАСТНАЯ СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦИИ ЛЕЩА ЗАПАДНОЙ ЧАСТИ ОЗЕРА БАЛҚАШ	18